

Asia: VN/22817/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita, ollen alan ainoa valtakunnallinen edunvalvoja. Omakotiliitto toimii poliittisesti sitoutumattomasti ja on yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jonka tavoite on edistää pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointia ja tukea heitä oman kotitalon hyvässä hoidossa.

Omakotiliitto ottaa aktiivisesti osaa lainsäädäntötyöhön eri työryhmissä ja antaa lausuntoja. Liiton tavoitteena on kohtuulliset asumiskustannukset, pientaloasumisen edistäminen sekä kohtuullinen ja kannustava sääntely.

Jäseniä on lähes 70 000 (kotitaloutta), jotka kuuluvat noin 230 paikalliseen jäsenyhdistykseen. Tarjoamme monipuolisia palveluita ja neuvontaa, kuten rakentaminen, energia-asiat, lakineuvonta, pihaneuvonta, sekä tietoa asumiseen liittyvästä lainsäädännöstä. Jäsenet saavat käytännönlähtöistä tietoa ja neuvontaa, miten voi parantaa oman kodin energiatehokkuutta, miten pitää hyvää huolta talon rakenteista ja minkälaisia lämmitysvaihtoehtoja on valittavana.

Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää 2,4–2,9 miljoonaa ihmistä. Suomalaisista asuinrakennuksista reilut 80 % on omakotitaloja.

Omakotiliitto lausuu asiaan huomioitaan pientalo -ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta.

Esityksen tavoitteet

Esityksen pääasiallinen tavoite on antaa uudelleenlaaditun energiatehokkuusdirektiivin kansallisen toimeenpanon edellyttämät säännökset. Suurin osa esitetyistä muutoksista on välttämättömiä direktiivin täytäntöön panemiseksi. Kansallisista tarpeista johtuen esitettäisiin lisäksi vähäisiä muutoksia liittyen viranomaisten tehtäviin ja toimivaltuuksiin.

Energiatehokkuuslaissa säädettäisiin energiatehokkuus ensin -periaatteesta, jonka tarkoituksena olisi varmistaa energiatehokkuusratkaisujen huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa, suunnittelussa, politiikassa ja merkittävässä investoinneissa.

Uudelleenlaadittu energiatehokkuusdirektiivi (EU)2023/1791 tuli voimaan 10.10.2023 ja sen kansallisen toimeenpanon määräaika on 11.10.2025.

Suomessa energiatehokkuuden edistämisen toimeenpanon tehtäviä hoitaa Energiavirasto. Valtion kestävä kehityksen yhtiö Motiva tekee käytännön työtä muun muassa energiansäästöjen edistämiseksi.

Omakotiliiton huomioita

Kustannustehokkuus

Kannatamme energiatehokkuuden edistämistä, mutta korostamme, että omakotitaloasujille ja vapaa-ajan asunnon omistajille tarjottavat ratkaisuvaihtoehdot tulee olla kustannustehokkaita ja soveltuvia erilaisiin rakennustyyppeihin ja sijainteihin.

Omakotiliitto katsoo, että vapaaehtoisuus ja kannustimet, esimerkiksi neuvonta ja avustukset ovat ensisijaisia keinoja. Lisäksi on tärkeä huolehtia energiaköyhyyden torjumisesta, sillä Suomessakin tunnistetaan hyvin erilaisia ryhmiä, joilla on haasteita energiakustannusten osalta.

Neuvonta

Direktiivin mukaan tulee jäsenvaltioissa toimeenpanna one stop shop -periaate, eli yhden luukun keskitetty neuvontapiste, josta loppuasiakkaat voivat saada neuvontaa energiatehokkuuden parantamiseen liittyen. Esitysluonnoksen mukaan Suomi täyttäisi tämän velvoitteen Motivan energianeuvontapalvelun myötä.

Omakotiliitto tuo esille, että on tärkeä hyödyntää myös muita toimijoita energianeuvonnassa, kuten kolmatta sektoria ja järjestöjä. Esimerkiksi Omakotiliitto tavoittaa noin 230 jäsenyhdistyksensä kautta lähes 70 000 jäsentä. Jotta Suomessa tavoitetaan mahdollisimman kattavasti kaikki omakotitaloissa asuvat, on hyvä ottaa monipuolisesti mukaan eri toimijoita ja huolehtia riittävästä neuvontaresursseissa, esimerkiksi järjestöavustuksissa, joita ministeriöt voivat myöntää. Tämän lisäksi hyvä vaihtoehto on hyödyntää julkisia asiointipisteitä, joista kansalaiset voisivat saada neuvontaa matalla kynnyksellä, esimerkiksi kirjastot.

Sopimukset

Omakotiliitto pitää tärkeänä lämmityksen ja jäähdytyksen vähittäismyyntiä koskevien sopimuksien kuluttajansuojan vahvistamista. Loppuasiakkaiden tiedonsaantia on tärkeä parantaa ja huolehtia, että sopimusehdot, hinnat ja maksutavat ovat kerrottu selkeästi ja ymmärrettävästi. Sopimuksissa ei saa olla vaikeaselkoisia ehtoja tai piilokuluja, joita kuluttajan olisi vaikea ymmärtää.

Samalla on varmistettava, että tiedot esitetään riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi eri kohderyhmät huomioiden. Erimerkkeinä tällaisista ryhmistä ovat vähemmän digipalveluita käyttävät ihmiset. Mahdolliset sopimusmuutoksiin liittyvät lisäkustannukset eivät saa siirtyä omakotitaloasujien maksettavaksi.

Kuluttajansuoja

Omakotiliitto kiinnittää huomiota kaukolämmön energiatehokkuusvaatimusten kiristämisessä nykyisin verkkoon liitettyjen omakotitalojen osalta, että mahdolliset muutokset esimerkiksi polttoaineen käytössä eivät saa johtaa kuluttajahintojen kohtuuttomaan nousuun. Toimeenpanossa on tärkeä olla riittävät pitkät siirtymäajat ja paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen.

Omakotiliitto muistuttaa, että myös kotitalouksille, kuten omakotitaloasukkaille, tulee olla käytettävissä riidanratkaisumahdollisuus. Menetelmien tulee olla helposti saavutettavia ja maksuttomia, jotta myös haavoittuvassa asemassa olevat kotitaloudet saavat näistä tietoa ja voivat tarvittaessa käyttää palveluita.

Omakotiliitto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien asemaa kuluttajina vahvistetaan sekä varmistetaan, etteivät lainsäädännön vaatimukset johda kohtuuttomiin kustannuksiin tai hallinnolliseen kuormaan tälle ryhmälle.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä asiassa.

Kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander	Jukka Malila
toiminnanjohtaja	puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry